

hogei urte, hogei

# EMMANUEL MOUNIER

Hogei urte, Emmanuel Mounier hil dela. Hitzaldiak eta omenaldi gisako lanak leku askotan azaldu dira. Egun batzuk direla, Frantziako telesbistak haren pentsaera eta jokaerak aztertu nahi izan zituen, beraren aspaldiko lagun batzuen iritziak bilduz\*.

Oroikarri\* hutsa ote da Mounier? «Esprit» mugimendu eta aldizkariaren fundatzailearen pentsamendua aski\* ezaguna ote da? Ba ahal du Mounierrek (eta pertsonalismoak) gaurkotasunik?

Baletzean nago ni. Mounieren bizitza, harrigarria zaigu. Historiagile batek telebistatik esan zuenez, Mounier «basati» bat izan zen: alegia\*, gauza guztiak eguneratu nahi zituen, gehiegikeria guztiak baztertzen zituen. Oraindik ezagutzen ez ditudan Frantziako marxista batzuek esan dute, Mounieren pentsamendua ez duela egun\* bere gaurkotasunik galdu.

## Bizitza

- 1905, **apirilak 1.** Frantzian, Grenoble-n jaio zen da Mounier.
- 1924. Unibertsidade ikasketak hasten ditu. Baina ez, bere gurasoek nahi zuten botikario bideari jarraituz. Filosofia egiten du. Gero maisu izango da.
- 1932, **abuztua.** Font-Romeuko biltzarrea. Biltzarre horretan sortzen da «Esprit» mugimendua.
- 1932, **urria.** Mounierrek fundatutako «Esprit» pentsamendu-aldizkariaren lehenengo zenbakia ateratzen da.
- 1935. Paulette Leclercq-ekin ezkontzen da. Hiru alaba izanen\* ditu.
- 1941, **abuztuak 25.** «Esprit» aldizkaria debekatua da.
- 1942, **urtarrilak 15.** «Combat» mugimenduan parte hartzeagatik, Mounier gartzelan sartzen dute. Barruan, 20 eguneko gose huelga bat egiten du. Liburuak ere idazten ditu.
- 1945, **urria.** «Esprit» berriz ateratzen da.
- 1950, **martxoak 22.** Gaeuz, bihotza gelditurik, Mounier hiltzen da.

## Liburuak

- 1935: Révolution personaliste et communautaire.
- 1936: De la propriété capitaliste à la propriété humaine. Manifeste au service du personalisme.
- 1939: Pacifistes ou bellicistes?
- 1942: Traité du caractère.
- 1944: Affrontement chrétien.
- 1946: Liberté sous conditions. Introduction aux existentialismes?
- 1948: L'éveil de l'Afrique noire. La petite peur du vingtième siècle. Le Personalisme.

## Pentsaera

Mounier pertsonalismoaren alda da. Hobeto esanda: pertsonalismo komunitarioarena. Mounieren pertsonalismo hau, Individualismoaren eta totalitarismoaren kontra bezala sortzen da. Ezin da pertsona aldatu, estrukturak aldatzen ez baditugu. Alferrrik da estrukturak aldatzea, pertsona ez badugu kanbitzen. Pertsonalismoak, pertsona eta ektura, biak besarkatzen ditu.

Mounier pertsonarengandik heltzen da pertsonalismoa. Eta ez pertsonalismoaren bitartez pertsonarengana. Horregatik, haren pentsaera eta jokabidearen artean ez dago etenik, ez dago zulorik.

Mounierentzat, Hegel-entzat bezala, Intentzioaren egia, ekintza da. Baina ekintzaren egia, intentzioa.

Mounieren pentsamoldean, pertsona etengabeko elkarrizketa bat

da. Elkarrizketa Jainkoarekin, elkarrizketa gizartearekin, elkarrizketa norberarekin.

Ikusten da: Mounieren pentsaerak, ez bakarrik batasun harrigarria, osotasun miresgarria ere ba du.

Inguruko gizarteari buruz, «desordenu eratu» (desorden establecido, désordre établi) esaera famatuaren aita da.

## Profeta

1930. urte inguruko krisia, moral krisia zela zioten\* batzuek; beste batzuek, ekonomia krisia zela. Mounier sustraira doa: zibilizazio krisia dela erabakitzen du. Eta hala zen, gaur ikusten dugunez.

Ba dakigu Utopiak mugitzen duela historia. Mounierrek utopia handi bat sortarazi du: gizona eta gizartea (biak batean!) berritzea. Gizon berria gizarte berria: hau da haren helburua\*.

Fasismoaren, nazismoaren eta kapitalismoaren etsai\* amorratua da Mounier. Amorratuaren amorratuena! Gizon batek bestea menderatzea eta zapaltzea ezin du ikusi.

Mounier ezkertiarra da. Marxismo asko ikasten du, berak dio. Baina antimarxista da. Marxismoaren kontra dago, ez honek baieztatu duenagatik, ukatzen duenagatik baino. Marxismoaren traszendentziarik eza ez zuen onartzen. Beste izen bat datorkit hemen gogora: Rikardo Arregi!

## Kristaua

Kristau bezala, izpiritu-bizitza sendoa zuen Mounierrek. Haren bizitzaren alderdi hau ahaztuz gero, beraren giza-burruka eta ekin-tzaren sentidua eta balioa\* husturik uzten ditugu.

Komunistekin eta ez-kristauarekin zuen harremana ez zen ergelkeria, ez zen kobardekeriaren ondorioa. Eta bai ekumenismoa, sinismen zabaltasuna. «Esprit» mugimendu eta aldizkariak danetatik bildu\* zuen: fede kolore guztietakoak eta fedegabeak.

Mounierrek zintzoki eta leialki sinesten zuen kristianismoaren «Berrir Onean». Eta fede honen arabera\* bizi.

Eliza askatua eta garbia nahi zuen. Eta Elizaren azal-estruktura hori loturik ikusten zuenean, askatzera jokatzeko zuen. Hain zuzen, Elizari zion maitasunagatik. Esate baterako, Espainiako Elizak garai hartan hartu zuen bidearen kontra zegoen. Eta abar...

Depierre apaiz-langile eta haren adiskideak esan duenez, Mounier bizl izan baltz, Kontzilioaren lehenengo laikoa izango zen. Dударik ez.

## Mounierrek dio:

«Wall Street-eko diru beharpenarekin 1929.ean hasi eta bigarren gerra haundiraino jarraitzen den krisitik sortzen da pertsonalismoaren mugimendua. Bere pentsaera, 1932.ean sortutako «Esprit» aldizkariaren bidez azaltzera ematen du. Zerk behartu gaituen gure pentsaera agerraraztera? Krisiaren aurrean, askok sakontasuna ezkutatu egin nahi zuten, eta gehienez ere bi esplikazio ematen ziren.

«Marxistek hau zioten»: 'Ekonomiaren krisi eza, ektura-aren krisia. Egin ekonomia, bai, eta gaixoa sendatuko da'.

«Moralistek kontrara zioten: 'Gizonaren krisia, ohituren krisia, balioaren\* krisia. Alda gizona, eta gizartea sendatuko da'.

«Gu ez ginen pozik ez batzuekin eta ez besteekin. Izpiritu-aleok eta materia-aleok gaitz eta okerbide berean erortzen\* zirela iruditzen zitzaigun; alegia\*: dudazko kartesianismo bati jarraituz, gorputza eta arima, pentsamendua eta ektintza, homo faber eta homo sapiens apetz\* banantzen zituztela. Guk hau genioen\*: 'Guretzat, krisia, batera ekonomiarena eta izpirituarena da, batera ektura-rena eta gizonarena'. Guk ez genuen Péguy-ren hitza bakarrik hartzen: 'Erreboluzioa morala izango da, edo ez da izango'. Guk zehazkiago esaten genuen: 'Moral-erreboluzioa ekonomikoa izango da, edo ez da izango. Ekonomia-erreboluzioa morala izango da, edo ez da deus\* izango'».

JOAN MARI TORREALDAI

zaigu, jaku  
zagoen, egoen  
zian, eutson  
zitzagun, jakun